

Salut

Diari de Girona

COORDINA Roser Reyner A/E salut.diaridegirona@epi.es

Les quatre generacions de la Guerra Civil

Un estudi analitza els efectes sobre la salut mental d'aquest conflicte i com s'han transmès al llarg de les generacions

Silenciar els horrors viscuts Les persones que van patir la Guerra Civil i la postguerra deixen sovint d'explicar els horrors de què van ser testimonis. Això ha generat en alguns d'ells problemes a nivell psíquic i afectiu, que la descendència ha percebut i reproduït en ocasions. Un estudi dut a terme per una fundació catalana i que és a punt d'enllestir-se constata la relació entre les violències del passat i les del present.

Sense ser-ne del tot conscients, hi ha molts descendents dels qui van viure la Guerra Civil espanyola que pateixen les conseqüències del conflicte a nivell psíquic. Sobretot els passa als fills o nets de persones que no han arribat a verbalitzar la major part dels horrors que van viure, i a aquells que eren petits durant la guerra i que van créixer envoltats d'una realitat que no podien entendre. Son moltes les víctimes i molt diversos els casos, però el que està clar és que .l'única manera d'escaparnos de l'abisme es coneixer-lo., explica Anna Minarro, de la Fundació Congrés Català de Salut Mental (www.fccsm.net), que és codirectora del primer estudi que analitza, en l'àmbit de la salut mental, quin és l'efecte traumàtic de la Guerra Civil i com aquest es transmet a les successives generacions. .Sostenim que les violències del passat tenen relació amb les violències del present., sentència Minarro.

La idea d'elaborar el treball va sorgir arran del congrés que el va celebrar aquesta fundació, que girava entorn la construcció dels subjectes i on es va fer un homenatge als afectats per la guerra mitjançant una taula rodona en que van participar diversos testimonis. L'estudi parteix de la hipòtesi que .una catàstrofe social es transmet en quatre generacions., diu la codirectora. I la hipòtesi, quan ja faltaven només uns mesos per tenir acabat tot el projecte, ha quedat confirmada. .Hem constatat que qui va rebre més va ser la gent de classe baixa, i sobretot les dones., indica Minarro.

En l'estudi hi han participat, doncs, totes quatre generacions: la primera i una part de la segona generació es la de les persones que van viure la guerra; l'altra part de la segona fa referència als qui van viure la dictadura franquista, i els qui integren la tercera i la quarta són els que han viscut la Transició.

Ens hem centrat sobretot en persones que van viure la preso o la tortura física o psíquica, en els qui tenen familiars desapareguts i/o afusellats i en aquelles persones que van patir una ruptura brusca dels vincles familiars per l'exili., detalla Miñarro. El treball abarca tant l'àmbit rural com l'urba, i tant persones de famílies destacades (per exemple, a Girona Membres de la família Rahola) com no. Fins aquest novembre, professionals de La Fundació Congrés Català de Salut Mental s'han ocupat de fer entrevistes individuals a persones, i també de fer trobades amb diversos membres d'una mateixa família i amb grups de dones. A més, han organitzat grups amb persones de les quatre generacions per crear .espais de paraula i de transmissió, subratlla la codirectora. Precisament en la cerca de participants en aquest últim tipus de grups, membres de la fundació van ser fets just unes setmanes a Girona, i ben aviat ciutats com Figueres acolliran aquestes trobades, que també s'han fet a Barcelona, Lleida i les Terres de l'Ebre.

Una primera part de l'estudi ja es a la impremta, celebra la codirectora, mentre que l'altra estarà enllestida al mes de març. I els resultats són força contundents: en la primera generació i en part de la segona existeix .l'horror de l'impacte, que provoca un buit que ara es ple de paraules que no es poden verbalitzar., diu Minarro. El dolor que tot plegat genera, afegeix la codirectora, reverteix en un .gran desmantellament psíquic i afectiu, que es transmet a les generacions posteriors.. L'efecte queda minimitzat quan els qui van viure aquest horror són capaços d'explicar-lo, .pero es un camí molt llarg., diu Minarro.

De fet, afegeix, en les entrevistes que s'han dut a terme amb motiu de l'estudi .hi ha persones que ens han explicat coses que no havien explicat mai, i verbalitzar-ho els ha fet canviar, diu. Amb tot, conclou, cal fer circular la paraula i el pensament per no construir una història desconeguda, i que els professionals de la salut mental tinguin eines per tractar aquests casos.